

Fylkesmannen i Trøndelag

Trööndelagen fylhkenålma

Vold i nære relasjoner og vold mot eldre

Dialogmøter i Trøndelag, høsten 2018

Vold i nære relasjoner

- Som begrep rommer vold i nære relasjoner et stort felt. De fleste som utsettes for vold kjenner den som utøver volden, derav begrepet «nære relasjoner».
- Vold i nære relasjoner omfatter mer en fysisk vold. Meld. St.15 viser til Per Isdals definisjon som også er mye brukt internasjonalt: «Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutter å gjøre noe den vil» (Isdal, 2000).
- Vi skiller mellom fem ulike voldstyper: Fysisk vold, seksuell vold, materiell vold, psykisk vold og latent vold.

Eksempler på voldsutövelse

- Fysisk vold: Holde, dytte, riste eller klype, bruk av slag, spark eller våpen.
- Seksuell vold: Alt fra trakassering og krenkelser til å bli presset til å utføre uønskede seksuelle handlinger, bli utsatt for voldtekt og seksuell tortur.
- Materiell vold: Handlinger rettet mot ting eller gjenstander. Slå inn dører, vinduer, knuse gjenstander, ødelegge klær.
- Psykisk vold: Er alle måter å skade, skremme eller krenke på, som ikke er direkte fysiske i sin natur. Styre eller dominere andre, komme med trusler.
- Latent vold: Er vold som virker i kraft av sin mulighet. Muligheten for vold blir styrende for den voldsutsattes atferd, man vet at det kan skje igjen.

Forekomst og konsekvenser

- Omfanget av vold i nære relasjoner er vanskelig å fastslå og mørketallene er store. Ulike omfangsundersøkelser de siste årene anslår at mellom 75.000 og 150.000 personer årlig utsettes for vold i nære relasjoner i Norge.
- Hvert år oppsøker ca. 6000-8000 mennesker krisesentertilbudene og/eller anmelder forholdet til politiet (Vista Analyse, 2012).
- I tillegg til den synlige og umiddelbare skaden volden medfører, er det klare sammenhenger mellom vold og senere fysisk og psykisk uhelse.
- Vold medfører også store sosiale konsekvenser. Den reduserer den enkeltes mulighet til å delta aktivt i samfunnet og kan føre til økonomiske vansker og arbeidsledighet.
- Vold har i tillegg store samfunnsøkonomiske kostnader i form av økte hjelpetiltak i skole, barnevern, tannhelsetjenesten, politiresurser.
- Vold koster det norske samfunnet mellom 4,4 og 6 milliarder kroner årlig (Vista Analyse, 2012).

Vold mot eldre

- Hovedinnsatsen i det forebyggende arbeidet har vært rettet mot barn og ungdom. De siste årene har voldsutsatte eldre blitt en mer synlig målgruppe og Justis- og beredskapsdepartementet fremhever at tilbudet til eldre utsatte personer bør styrkes.
- NKVTS (Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress) har foretatt en forekomststudie (2017). Den viser at den samlede forekomsten av vold og overgrep mot eldre hjemmeboende personer etter fylte 65 år, var mellom 6,8 og 9,2%. Ingen forskjeller mellom kjønnene.
- Studien indikerer at mellom 56.000 og 76.000 hjemmeboende personer har vært utsatt for vold/overgrep etter fylte 65 år.

Hva vet vi og hva gjør vi?

- Voldsutsatte eldre kontakter i liten grad tjenesteapparatet for hjelp.
- Vold og overgrep i den eldre delen av befolkningen er fortsatt et usynlig samfunnsproblem.
- I de nasjonale handlingsplanene mot vold i nære relasjoner oppfordres kommunene sterkt til å utarbeide kommunale/interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.
- Fylkesmannen i Trøndelag har foretatt en kartlegging av staa i kommunene. Av 47 kommuner, har 20 kommuner handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Nasjonalt har en tredel av kommunene handlingsplaner. En av fire kommunale handlingsplaner mot vold hadde ikke inkludert eldre utsatte. I de planene som nevner eldre, er det få eller ingen tiltak for denne gruppen.

Handlingsplaner

- Kommunale handlingsplaner har som mål å bedre tjenestetilbudet til overgrepssutsatte, og bør være et praktisk styringsredskap for politikere, rådmenn og ansatte i utøvende tjenester.
- Planer må brukes, være forpliktende og inneholde tiltak. NKVTS og RVTTS har i oppdrag å legge til rette for og bistå kommuner som ønsker å utvikle lokale planer, de har utarbeidet maler.
- Andre ressurser: Helsedirektoratet har en side med fagressurser og opplæringsprogram om overgrep mot eldre: <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/psykisk-helse-og-rus/vold-og-overgrep/vold-mot-eldre>

Fylkesmannen i Trøndelag
Trööndelagen fylhkenålma

Forskningsprosjekt

- Vi mangler også kunnskap om uønskede hendelser knyttet til vold, overgrep og forsømmelser mot beboere på sykehjem.
- NTNU starter høsten 2018 rekruttering av sykehjem og kommuner i hele landet til to prosjekter. Det ene ser på uønskede hendelser mot beboere i sykehjem, det andre prosjektet handler om lederskapets betydning for å fremme pasientsikkerhet i sykehjem.
- Si ja til å delta hvis de ringer din kommune!